

29.4.2009

STRATEGIAOHJELMA 2009–2012

VISIO

Helsinki pääkaupunkina ja seudun keskuksena on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi.

Metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena, jossa on luonnonläheinen ympäristö ja hyvä asua, oppia, työskennellä sekä yrittää.

ARVOT

Kaupungin arvot ovat:

- Asukaslähtöisyys
- Ekologisuus
- Oikeudenmukaisuus
- Taloudellisuus
- Turvallisuus
- Yrittäjämielisyys

EETTISET PERIAATTEET

Helsinki on eturivin toimija globaalin vastuun kantamisessa. Tämä ilmenee mm. toimissa ilmastonmuutoksen torjumiseksi, ympäristönsuojelussa ja hankintapolitiikassa.

Hyvä maine on kaupungille tärkeä toimintaa ohjaava periaate. Kaupunki painottaa kaikessa toiminnassaan rehellisyyttä, oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaista kohtelua sekä avoimuutta. Kaupunki pyrkii luomaan vakaan ja turvallisen ympäristön, kunnioittamaan kuntalaisten ja henkilöstönsä laillisia oikeuksia sekä tukemaan heidän hyvinvointiaan. Kaupunki kohtelee sidosryhmiään yhdenmukaisten periaatteiden mukaan ja pitää lähtökohtana, että myös ne kunnioittavat kaupungin hyväksymiä eettisiä periaatteita.

Jokainen kaupungin henkilökuntaan kuuluva toimii rehellisesti ja vilpittömästi. Kaupunki ei ohjaa sopimuskumppania tai muuta osapuolta tekemään mitään sellaista, mitä kaupunki ei voisi säädösten tai toimintaperiaatteidensa mukaan itse tehdä.

Kaupungin henkilökuntaan kuuluva ei saa antaa, hyväksyä tai vastaanottaa minikään tyyppistä lahjasta, joka voi olla esimerkiksi toisen kustantama matka, lahja tai muu epätavallinen etuus tai vieraanvaraisuus. Kaikki tällaiset tarjoukset on hylättävä.

29.4.2009

---

vä heti, ja niistä on ilmoitettava asianomaisen viraston, liikelaitoksen tai kaupungin johdolle.

Henkilökohtainen etu ei saa vaikuttaa millään tasolla päätöksentekoon. Kaupungin henkilökuntaan kuuluvan tulee välttää henkilökohtaisia sivutoimia tai toimintaa, jotka voivat olla ristiriidassa heidän velvollisuuksiensa kanssa kaupunkia kohtaan.

Kaupungin toiminnassa ei sallita minkäänlaisia väärinkäytöksiä eikä vilpillistä toimintaa. Väitteet tällaisesta toiminnasta tutkitaan ja ryhdytään tarvittaessa oikeudellisiin toimiin.

Kaupunki tuottaa tai järjestää kuntalaisille tehokkaasti ja taloudellisesti turvallisia ja luotettavia palveluita. Kaupungin henkilöstö ymmärtää ja ennakoii kuntalaisten tarpeet.

Kuntalaisten ja asiakkaiden tiedot käsitellään niitä koskevien säädösten mukaisesti yksityisyyden suojaa kunnioittaen.

Kaupunki noudattaa hankintatoiminnassaan kansainvälisen työelämän perusnormeja mm. lapsityövoiman käytön vähentämiseksi. Harmaan talouden torjumiseksi kaupunki varmistaa, että sen hankinnoissa käytettävät toimittajat ovat rekisteröityneet yritys- ja yhteisötietolain mukaisesti sekä huolehtineet verojen ja sosiaalimaksujen maksamisesta.

Kaupunki järjestää henkilöstölleen turvallisen ja terveellisen työskentely-ympäristön. Tavoitteena on luoda työskentely-ympäristö, jossa kaikkia henkilöstöön kuuluvia kohdellaan yksilöinä siten, että he voivat työskennellä parhaalla mahdollisella tavalla oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan toteuttaen. Kaupunki toimii savuton työpaikka -periaatteen mukaisesti.

Kaupunki on kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta korostava työnantaja, joka kunnioittaa henkilöstönsä oikeutta mielipiteisiin, vakaumuksiin ja yhdistystoimintaan osallistumiseen. Henkilöstölle turvataan tasa-arvoinen ja monimuotoinen työskentely-ympäristö, jossa ei esiinny minkäänlaista syrjintää. Kaupungin työpaikoilla ei sallita työpaikkakiusaamista, sukupuolista ahdistelua eikä muutakaan sopimatonta käytöstä missään muodossa.

Kaupungin viestintä on avointa, ajankohtaista, ennakoivaa ja totuudenmukaista, ja sen tulee antaa kaupunkilaisille, joukkoviestimille, viranomaisille ja muille sidosryhmille riittävät tiedot päätöksenteosta ja palveluista. Suhtautuminen joukkoviestimiin on aktiivista, palveluhenkistä ja kaupungin kokonaisuutta tukevaa.

Viranomaisten tiedusteluihin ja pyyntöihin vastataan mahdollisimman nopeasti.

Jokainen esimies vastaa osaltaan siitä, että eettiset periaatteet saatetaan henkilöstön tietoon ja että kaikki henkilöstöön kuuluvat noudattavat niitä.

29.4.2009

KAUPUNGIN STRATEGIA: STRATEGISET TAVOITTEET, KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT JA TOIMENPITEET

Demokratia ja vaikuttaminen

Kaupunki toimii kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi ja demokratian vahvistamiseksi kokoamalla toimenpiteet kansanvaltahankkeeksi.

Toimenpiteet:

- luodaan mahdollisuuksia suoran demokratian, kuten kansanäänestysten toteuttamiseksi
- kansalaisyhteiskunnan, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden toimintaedellytyksiä parannetaan
- selvitetään edelleen päätösvallan delegoimista alaspäin, osallistavan demokratian hyviä käytäntöjä pyrkiä myksenä toteuttaa kokeiluja jo tämän valtuustokauden aikana
- kehitetään sähköisen kuulemisen ja vaikuttamisen verkkopalveluja ja uusinta teknologiaa, jotka mahdollistavat tiedon ja vuorovaikutuksen lisäksi kaupunkilaisten osallistumisen kaupungin kehittämiseen
- Parannetaan edustuksellisen demokratian toimintaedellytyksiä ja mahdollisuuksia paneutua asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon
- Edistetään ja tuetaan nuorten omaehtoisia hankkeita
- Järjestetään asukkaiden kuulemiseksi keskeisissä palveluissa alueellisia palvelupaneeleja eri alueilla keskushallinnon, eri virastojen ja luottamushenkilöiden yhteistyönä

HYVINVOINTI JA PALVELUT

1 KÄYTTÄJÄLÄHTÖISET PALVELUT TARJOTAAN ASUKKAAN OSALLISUUTTA JA OMAA VASTUUTA VAHVISTAEN

Luodaan uusi palvelukulttuuri

Tavoite: Kaupunkilaisten tyytyväisyys kaupungin palveluihin lisääntyy. Kaupunkilaisten keskinäinen eriarvoisuus ja kaupunkiköyhyys vähenee.

Arviointikriteeri / mittari: Asiakastyytyväisyys kaupunkitasolla paranee ja hyvinvointierot kaventuvat.

Hyvinvointipalvelujen saatavuus ja laatu turvataan. Työttömyyden, erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvua hillitään voimakkaasti. Elvytyksessä on keskeistä toimet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

29.4.2009

Kaupungin palveluajattelua parannetaan voimakkaasti ja luodaan uusi asukkaille enemmän arvoa tuottava palvelukulttuuri. Kaupungin henkilöstö kohtaa asukkaat ystävällisesti ja kunnioittavasti asukkaiden oma-toimisuutta ja omaa vastuuta lisäten.

Toimenpiteet:

- Turvataan riittävät resurssit investointitason pitämiseksi korkealla hyvinvointipalveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi
- Hyödynnetään kaupunkisuunnittelun hyviä kokemuksia vuorovaikutuksesta muilla toimialoilla
- Henkilöstön koulutuksessa ja valmennuksessa painotetaan kaupunkilaisten arvostamista ja asiakaspalvelun merkitystä
- Palveluprosesseja kehitetään asiakasnäkökulmasta
- Johto ja esimiehet viestivät aktiivisesti palvelukulttuurista
- Toteutetaan vuosittainen kaupunkitason asiakaskysely
- Syrjäytymistä ehkäistään varhaisella tuella ja ennaltaehkäisyllä.
- Hallintokunnat selvittävät, kuinka palvelulupaukset määritetään ydinpalveluille

Palvelustrategialla lisätään vaihtoehtoja

Tavoite: Kaupungin palveluvalikoima vastaa paremmin kaupunkilaisten tarpeisiin
Arviointikriteeri / mittari: Palveluvaihtoehdot lisääntyvät

Palvelutoiminnassa keskitytään perustehtäviin ja tunnistetaan ydintoiminnot, joihin keskitytään. Erityisesti niillä toimialoilla, joilla henkilökuntaa tarvitaan yhä enemmän ja eläköityminen ja työvoiman tarve on suurinta, suuntaudutaan ydintehtäviin.

Toimenpiteet

- Kaupungin oman palvelutuotannon vaikuttavuutta ja tuottavuutta parannetaan
- Korvataan mahdollisuuksien mukaan rutiinitehtäviä sähköisillä palveluilla
- Kehitetään kumppanuuksia yksityisen yrityselämän ja kolmannen sektorin ja pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa

Palvelutarpeisiin vastaamisen, laadun ja tuottavuuden takaamiseksi palvelujen tuotantotapoja monipuolistetaan.

Toimenpiteet:

- Kaupungin omaa tuotantoa täydentävän tai korvaavan yksityisen ja kolmannen sektorin sekä seudullisen yhteisen

29.4.2009

- palvelutuotannon osuudet ja muodot määritellään hallintokunnittain.
- Selvitetään palveluseleiden käyttöä lainsäädännön antamien mahdollisuuksien mukaisesti
  - Perusterveydenhuollossa toteutetaan alueellista tasaa arvoa korostavia uudistuksia
  - Selvitetään yhden terveysasemayksikön avosairaanhoidon toiminnan kilpailuttaminen valtuustokaudella

Asiakkaiden valinnan vapautta lisätään silloin, kun se johtaa palvelun vaikuttavuuden parantumiseen ja resurssien tehokkaampaan käyttöön. Resursseja ohjataan niihin toimipisteisiin, joita asiakkaat haluavat käyttää.

Toimenpiteet:

- Asiakkaiden valinnan vapautta lisätään terveysaseman valinnassa, avohoidon lääkärin tai lääkäri- hoitaja työparin valinnassa sekä lasten- ja äitiysneuvoloissa
- Terveysasemien lääkäreiden ja hoitajien työ järjestetään siten, että asiakkuudet perustuvat listautumiseen. Hoitokuuta sovelletaan vain oman kunnan asukkaisiin.

Palveluverkko vastaa asukkaiden tarpeisiin kaupunkitilassa ja verkossa

Tavoite: Palveluverkkoa kehitetään palvelujen vaikuttavuuden lisäämiseksi
Arviointikriteeri / mittari: Tilojen käyttö tehostuu ja sähköiset palvelut lisääntyvät

Helsingiläisten erilaistuviin palvelutarpeisiin vastataan käytävissä olevien resurssien puitteissa. Pääkaupunkiseudun palveluyhteistyöllä palvellaan joustavasti kuntalaisia ja pyritään palvelukapasiteetin tehokkaaseen seudulliseen käyttöön.

Toimenpiteet:

- Palveluverkko sopeutetaan väestökehityksen mukaiseksi ja väestöltään vähenevien palvelujen palveluverkkoa supistetaan
- Tilojen käyttöä tehostetaan sähköistä palvelutarjontaa lisäämällä
- Palveluverkosta vapautetaan osa peruskorjattavien palvelukiinteistöjen väistötiloiksi
- Korjauskustannuksiltaan kalliit ja rakennussuojelun ulkopuolella olevat kiinteistöt kehitetään täydennysrakentamisen tarpeisiin
- Tehdään yhteistyötä pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa palveluverkon tehostamiseksi
- Varmistetaan mielenterveys- ja vanhushuollon palvelut myös ruotsin kielellä

29.4.2009

- Palveluverkon tarkistuksissa pyritään säilyttämään lasten lähipalvelut
- Palveluverkon tarkistuksissa arvioidaan myös ruotsinkielisten palveluiden tarve.

Asukkaiden kannalta keskeisimpien toimipisteiden (mm. koulut, päiväkodit, nuorisotilat ja terveysasemat) verkkoja tarkastellaan kokonaisuutena.

Toimenpide:

- Palveluverkon kehittämisestä valmistellaan esitys valtuustolle. Perustetaan palveluverkkokomitea, jossa on luottamushenkilöiden, keskushallinnon ja keskeisten virastojen edustus.

Monimuotoisuus ja maahanmuuttajat

Tavoite: Turvataan tarpeenmukaiset peruspalvelut ottaen huomioon eri maahanmuuttajaryhmien erilaiset lähtökohdat. Lisäksi kohdennetaan palveluita vasta maahanmuuttaneille ja riskiryhmille.

Arviointikriteeri / mittari:

- (1) Maahanmuuttajien ja koko väestön väliset hyvinvointierot kaventuvat toisen asteen koulutuksessa, koulupudokkuudessa ja toimeentulotuen saajien osuudessa
- (2) Muunkielinen väestö sijoittuu nykyistä tasaisemmin eri kaupunginosiin ja hallintamuodoltaan erilaisiin asuntoihin

Palvelutarjonnan tavoitteena on yhdenvertaisten mahdollisuuksien tarjoaminen kaikille helsinkiläisille. Tämä tarkoittaa positiivista erityiskohdelua lisäresurssein tilanteessa, jossa yksilöllä tai ryhmällä on lähtökohteisesti muuta väestöä heikommat mahdollisuudet turvata hyvinvointinsa.

Palvelutarjonnan painopisteenä ovat peruspalvelut ja hyvinvoinnin turvaaminen kaikille helsinkiläisille taustasta riippumatta. Eri maahanmuuttajaryhmien erilaiset lähtökohdat huomioidaan peruspalveluissa. Hyvinvoinnin riskitekijöihin puututaan kohdennetuilla palveluilla.

Kaupungin maahanmuutto- ja maahanmuuttajapolitiikan tavoitteena on kaikkien kaupunkilaisten hyvinvointi taustasta ja lähtökohdistista riippumatta. Maahanmuuttajat lisäävät osaltaan kaupungin monimuotoisuutta. Monimuotoisuus on merkittävä voimavara, kun kaupunki samalla turvaa kaikkien helsinkiläisten hyvinvoinnin ja paikan yhteisössä. Huono-osaisuuden kasautuminen joihinkin maahanmuuttajaryhmiin ja etnisen hierarkian muodostuminen kaupunkilaisten välille on riski kaupungin tasapainoiselle kehitykselle.

29.4.2009

Toimenpiteet:

- Maahanmuuttajien työmarkkina-asemaa parannetaan luomalla yhteistyössä pääkaupunkiseudun kaupunkien ja työvoimahallinnon kanssa kokonaisjärjestelmä maahanmuuttajien ohjaamiseksi koulutukseen ja työmarkkinoille. Kehitetään ja otetaan käyttöön asiakaslähtöinen palvelupolku. Maahanmuuttajien kiinnittymistä työmarkkinoille ja laajemmin yhteiskuntaan tuetaan lisäämällä ja kehittämällä aikuisten suomen kielen opetusta.
- Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten siirtymistä toisen asteen koulutukseen tuetaan ja ehkäistään koulupudokkuutta tukitoimia lisäämällä sekä perus- että toisella asteella
- Vahvistetaan niiden asuinalueiden, joihin on sijoittunut paljon maahanmuuttajia, palveluita, asukasneuvontaa, kansalaistoimintaa ja osallisuutta. Maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osallisuutta tuetaan kaupungin, asukkaiden ja maahanmuuttajapalveluita tuottavien ja maahanmuuttajajärjestöjen yhteistyöllä.
- Kehitetään maahanmuuttajien sekä lyhytaikaisemmin oleskelevien ulkomaalaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden asettautumis-, neuvonta ja ohjauspalveluita
- Tallinnan ja Helsingin seutujen välistä työntekijöiden liikkuvuutta kehitetään yhteistä työssäkäyntialuetta vahvistamalla
- Valmistellaan toimenpideohjelma muunkielisen väestön tasaistemasta sijoittumisesta eri kaupunginosiin ja hallintamuodoiltaan erilaisiin asuntoihin
- Kannustetaan kulttuuripalveluiden tuottajia ottamaan huomioon maahanmuuttajat

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lisätään

Viranomaistoiminnan vaikutuksia yhdenvertaisuuden näkökulmasta tulee jatkuvasti arvioida. Kaupungin tehtäviin ja luottamustoimiin rekrytoitaessa noudatetaan yhdenvertaisuutta sukupuolisesta, etnisestä tai muusta taustasta riippumatta. Kaupungin ammattilaisten on tunnettava seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen ja heidän perheidensä erityistarpeet

Toimenpiteet:

- Kaiken julkisen toiminnan sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutuksia pyritään etukäteen järjestelmällisesti ja avoimesti arvioimaan
- Mies- ja naisvaltaisten alojen välisiä palkkaeroja pienennetään
- Väkivallan ehkäisyn ohjelma päivitetään.

29.4.2009

- Lisätään terveyskeskuspäivystysten valmiuksia tukea ja ohjata väkivallan uhreja ja tekijöitä. Otetaan käyttöön palveluketjumallit väkivallan eri osapuolien auttamiseksi.
- Turvakotipaikkoja lisätään.

Sähköisiä palveluja, vuorovaikutusta ja osallisuutta vahvistetaan

Tavoite: Verkkopalvelujen tarjonta ja laatu paranee

Arviointikriteeri / mittari: Tietojärjestelmätuen kattavuus palvelu- ja vuorovaikutusketjuissa

Sähköisten asiointipalvelujen kehittämisen tavoitteena on kuntalaisten parempi palvelu. Tietotekniikkaa hyödynnetään tehokkaasti myös sisäisissä palveluprosesseissa. Palvelujen automatisoinnilla pyritään parantamaan samalla kertaa asiakaspalvelua ja tehostamaan palvelujen tuotantoa.

Asukaspalaute otetaan toiminnan ja palveluiden jatkuvan kehittämisen pohjaksi ja voimavaraksi. Palautejärjestelmien kehittämisen lähtökohdiana on hallinnon avoimuuden ja läpinäkyvyyden parantaminen.

Toimenpiteet:

- Sähköisten asiointipalvelujen osuutta kaupungin palvelutuotannossa kasvatetaan merkittävästi ja niiden tuottamiseen osallistuvat kaikki keskeiset hallintokunnat
- Asiakaspalveluprosesseja kehitetään tietotekniikkaa mahdollisimman tehokkaasti hyödyntäviksi
- Vuorovaikutteisia palaute- ja osallistumispalveluja kehitetään siten, että kuntalaisten ja hallinnon välinen vuorovaikutus on julkista ja avointa
- Huolehditaan tehokkaasta palvelutiedottamisesta sekä kaupungin itsensä tuottamien palvelujen, seudullisten palvelujen että ostopalveluna tuotettujen palvelujen osalta
- Kaupungin asianhallintaa uudistetaan luottamushenkilöjohtamisen edellytysten parantamiseksi ja asioiden käsittelyn seuraamisen helpottamiseksi

2

ASUKKAIDEN TERVEYS- JA HYVINVOINTIEROJA KAVENNETAAN

Terveyden edistämistä tehostetaan

Tavoite: Helsinkiläisten terveyserot kaventuvat

Arviointikriteeri / mittari: Helsinkiläisten terveyserot kaventuvat viidenneksellä vuoteen 2015 mennessä

29.4.2009

Helsingiläisten terveyseroja kavennetaan vaikuttamalla kaupungin toimenpitein terveyserojen taustatekijöihin kuten koulutukseen, tuloeroihin, kaupunginosien välisiin eroihin, asumiseen, asuinympäristöjen turvallisuuteen ja liikenneturvallisuuteen sekä työttömyyteen ja työn kuormitukseen. Vahvistetaan helsingiläisten omia voimavaroja terveyden edistämässä. Tuetaan terveellisiä elintapoja koko väestöä koskien ja erityisesti niissä väestöryhmissä, joissa epäterveelliset elintavat ovat yleisiä.

Toimenpiteet:

- Tehostetaan haitallisten elintapojen, kuten tupakoinnin, alkoholin liikakäytön, huumausaineiden käytön, virheellisten ruokailutottumusten ja vähäisen liikunnan tunnistamista ja niihin puuttumista
- Kansansairauksiin puututaan kohdennetuilla projekteilla ja ohjelmilla
- Vähennetään helsingiläisten tupakointia Savuton Helsinki -ohjelman toimenpitein
- Lisätään kaupunkilaisten liikuntaa
- Selvitetään mahdollisuudet koululiikunnan ja välituntien hyötyliikunnan lisäämiseen

Parannetaan sosiaali- ja terveyspalvelujen tasa-arvoista ja tarpeenmukaista saatavuutta ja käyttöä. Sosiaali- ja terveyspalveluja kohdennetaan väestöryhmittäisen terveysseurannan tai muuten tunnistetun tarpeen pohjalta. Liikunta- ja sivistystoimen palveluiden priorisoinnissa painotetaan terveyserojen kaventamista.

Toimenpiteet:

- Voimavarojen suuntaamisessa suositaan väestöryhmiä, joille terveyden eriarvoisuuden riskit kasautuvat (positiivinen diskriminaatio)
- Toteutetaan erityistoimenpiteitä kuten asunnottomien terveyspalvelut
- Lisätään edullisia liikunta-, kulttuuri- ja opiskelumahdollisuuksia
- Liikunta- ja sivistystoimen investoinnit suunnataan alueellisesti tasapainoisesti kaupunginosien väestön tarpeiden perusteella
- Järjestöjen tukemisessa painotetaan terveyserojen kaventamisen näkökulmaa

Kaupunki pyrkii osaltaan edistämään alkoholijuomien kokonaiskulutuksen vähenemistä Helsingissä.

Toimenpiteet:

- Laaditaan ja toteutetaan vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma

29.4.2009

- Jatketaan mini-interventioita eli alkoholinkäyttöön puuttumista lääkärin ja terveydenhoitajan vastaanotoilla
- Kaupunki pyrkii vaikuttamaan alkoholin markkinoinnin vastuullisuuteen, alkoholilakien noudattamiseen ja anniskelun kohtuullisuuteen alueellaan

Lasten ja nuorten hyvinvointia parannetaan

Tavoite: Lasten ja nuorten hyvinvointi paranee ja lastensuojelutarve vähentyy
Arviointikriteeri / mittari: Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17-vuotiaiden osuus ikäryhmästä kääntyy laskuun

Palvelurakenteessa vahvistetaan peruspalveluita ja pyritään vähentämään korjaavien palveluiden tarvetta. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä terveen ja turvallisen kasvun edellytykset turvataan lastensuojelutarpeen vähentämiseksi ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän kääntämiseksi laskuun. Lapsille, nuorille ja perheille taataan tasarvoiset mahdollisuudet hyvinvointiin alueesta riippumatta. Vanhemmuutta ja vanhempien osallisuutta vahvistetaan. Lasten ja nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan. Lapsille ja nuorille taataan koulutus- ja työllistymispolku.

Toimenpiteet:

- Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen heitä koskevissa asioissa
- Matalan kynnyksen apua ja varhaista tukea tarjotaan lasten ja nuorten toimintaympäristössä
- Monitoimijainen vanhempien tuki sekä vertaistuki lisääntyy perus- ja erityispalveluissa perheiden, lapsuuden ja nuoruuden eri vaiheissa
- Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen kehittäminen sekä itseilmaisun mahdollistaminen tasapainoisen kasvun tueksi
- Koulupudokkuuden ehkäisy ja koulutuksen loppuunsaattamisen turvaaminen. Lasten ja nuorten kouluaikeista syrjäytymistä ehkäistään ja hyvinvointia edistetään ensisijaisesti koulujen ja oppilaitosten olemassa olevia keinoja vahvistamalla
- Kouluterveydenhuoltoa ja muuta oppilashuoltoa vahvistetaan
- Päiväkotiryhmien kokoa pienennetään valtuustokauden aikana
- Tuetaan heikossa asemassa olevia lapsiperheitä
- Kehitetään lastensuojelun palvelukokonaisuuden johtamista

29.4.2009

Ikääntyvien asukkaiden toimintakyvyn säilymistä edistetään

Tavoite: Ikääntyneiden toimintakyky paranee ja kotona asuminen lisääntyy

Arviointikriteeri / mittari:

- (1) Pitkäaikaisessa laitoshoidossa (vanhainkoti ja terveyskeskus) olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä laskee
- (2) Kotihoidossa olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä nousee

Jatketaan palvelurakennemuutosta terveyskeskuksen ja sosiaaliviraston yhteistyönä. Tavoitteena on tarpeenmukainen säännöllinen kotihoito 14 %:lle yli 75-vuotiaista ja että pitkäaikaisessa laitoshoidossa on enintään 3 % yli 75-vuotiaista vuoteen 2012 mennessä. Tavoitteena on ikääntyvän väestön palvelun vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantaminen.

Toimenpiteet:

- Palvelurakennetta kevennetään kansallisten tavoitteiden mukaisesti lisäämällä avopalveluja ja vähentämällä laitoshoidoa. Lisätään palveluasuntoaikoja ja vanhainkotipaikkoja, vahvistetaan vanhusten kotipalveluja sekä tuetaan omaishoitotyötä, ottaen huomioon vanhusten määrän kasvun
- Ympäri vuorokautisen hoidon rakenteen keventämistä jatketaan ja kotihoidon kuntouttavaan työhön ja muuhun toimintakykyä ylläpitävään toimintaan siirretään voimavaroja
- läkkäiden asukkaiden kotona asumisen tukemiseen kehitetään uudenlaisia yhteistyömuotoja ja välineitä asukkaiden, omaisten, kaupungin kotihoidon, vanhusten palvelukeskusten, järjestöjen ja vapaaehtoistyön käyttöön.
- Palvelutalojen ja dementiapienryhmäkotien henkilöstömitoitusta kehitetään tavoitteena saavuttaa valtakunnallinen taso.
- Pilotoidaan ikääntyvien yhteisöllisiä asumisratkaisuja.

Syrjäytymistä ehkäistään

Tavoite: Pitkäaikaisasunnottomuus ja toimeentulotukea saavien nuorten osuus vähenee sekä pitkäaikaisesti toimeentulotuen varassa elävien arjessa selviytyminen paranee

Arviointikriteeri / mittari ja tavoitetaso:

- (1) Pitkäaikaisasunnottomuus puolittuu vuoteen 2011 mennessä
- (2) Toimeentulotukea saavien 18 – 24 -vuotiaiden määrä vähenee

Kaupungin sosiaalisen eheyden kannalta olennaista on vastuu kaikkien vaikeimmassa elämäntilanteessa olevista ihmisistä. Tämä tarkoittaa

29.4.2009

aktiivista palveluroolia ja nopeaa reagointia yksittäisten asiakkaiden sekä myös yhteisöjen tasolla. Sosiaali- ja terveystalvvelujen tarve ja käyttö kasautuvat paljon apua ja tukea tarvitseville henkilöille, siksi syrjäytyneistä ihmisistä huolehtimalla voidaan hallita myös kustannuksia. Yksilötasolla kyse on etsivän työn ja varhaisen tuen laajentamista sekä tarpeenmukaisten palvelujen turvaamisesta kaikkein syrjäytyneimmille. Yhteisön tasolla tavoitteena on arjen turvallisuuden parantaminen. Tärkeimpiä tavoitteita ovat kodittomuuden poistaminen, nuorten syrjäytymisen ehkäisy, mielenterveyskuntoutujien aito osallisuus yhteiskunnan arjessa, köyhyyden vähentyminen sekä vaikeasti työllistyvien työhön kuntoutuminen ja kiinnittyminen.

Toimenpiteet:

- Vuosina 2008–2011 toteutettava pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma. Tehostetaan toimenpiteitä asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi. Helsingissä osoitetaan 750 asuntoa, tukiasuntoa ja palveluasumispaikkaa sekä riittävät tukipalvelut pitkäaikaisasunnottomille. Hankkeiden rahoituksesta on sovittu Helsingin kaupungin ja valtion välisessä aiesopimuksessa.
- Sosiaalityön ja työllisyydenhoidon keinoin tuetaan 18–25-vuotiaita toimeentulotuen asiakkaita koulutukseen ja työelämään
- Työelämävalmiuksia lisätään aktivoinnin ja työhönkuntoutuksen keinoin
- Nuorten vaikeasti työllistyvien kuntoutumisen ja työllistymisen edistämiseen kohdennetaan aikaisempaa suurempi osa kaupungin työllisyydenhoidon määrärahoista
- Kehitysvammaisten yksilöllistä asumista edistetään

Positiivisen diskriminaation osuutta budjettikehyksen sisällä lisätään valtuustokaudella.

Toimenpiteet:

- Peruspalveluhallintokuntien resurssienjakomallien PD-periaatteet uudistetaan väestön tarpeita vastaaviksi
- Maahanmuuttajien kotoutumista edistäviä hankkeita toteutetaan alueellisena yhteistyönä

Huono-osaisuuden kasautuminen ja asuinalueiden välinen polarisaatio ehkäistään.

Toimenpiteet:

- Eri hallintokuntien investoinnit suunnataan tasa-arvoisesti alueiden väestön tarpeiden perusteella
- Lähiöprojektiä jatketaan
- Tuetaan kaupunginosien sosiaalista pääomaa vahvistamalla viestintä- ja vuorovaikutusrakenteita

29.4.2009

- Asukastoiminnan tukeminen ja kansalaisfoorumit
- Työelämään ulkopuolella pitkään olleiden palvelut turvataan

3 OPPIMISELLA JA OSAAMISELLA LISÄTÄÄN HYVINVOINTIA JA TYÖLLISYYTTÄ

Sivistystä ja kulttuuria vahvistetaan hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn perustana

Tavoite: Helsinkiläisten osaaminen ja onnellisuus lisääntyy

Arviointikriteeri / mittari: Koulutustaso nousee ja onnellisuus lisääntyy

Kulttuuri on tärkeä osa kaupungin vetovoimaa sekä asukkaille että muualta tulijoille. Kulttuuria on saavutettavissa kaupungin eri osissa ja eri väestöryhmille. Lastenkulttuuriin kiinnitetään erityistä huomiota. Vapaan kentän toimintaedellytykset ja uusien asioiden synty turvataan. Kulttuuri ja kirjastot ovat keskeinen osa helsinkiläisten hyvinvointia.

Uusia alueita rakennettaessa kulttuuri on läsnä alusta lähtien. Kaupunki toimii kulttuurille soveltuvien tilojen turvaamiseksi.

Helsinki tarjoaa monimuotoisen, innovatiivisuutta ja kouluviihtyvyyttä lisäävän sekä elinikäistä oppimista tukevan oppimisympäristön, joka yhdistää opetuksen, kulttuurin, liikunnan ja vapaan sivistystyön palvelut kumppanuuksien avulla seudun muiden toimijoiden resursseihin. Monikulttuurista ja monimuotoista Helsinkiä kehitetään osaamisen, hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn voimavarana.

Toimenpiteet:

- Toteutetaan kulttuurin ja liikunnan sekä muita toimialoja yhdistäviä kumppanuushankkeita monimuotoisen oppimisen edistämiseksi
- Toteutetaan monihallintokuntaisia asuinaluekohtaisia koikeiluhankkeita luovuuden ja sivistyksen edistämiseksi. Yhdistetään kaupungin sivistystoimen ja muiden kumppaneiden resursseja ja osaamista palvelujen kehittämiseksi ja tilojen yhteiskäytön lisäämiseksi
- Kirjastoverkko on kaupungin kattava ja kirjastotoimintaa kehitetään aktiivisesti
- Toteutetaan keskustakirjasto valtion ja muiden yhteistyötoimien kanssa

Helsingissä asuvien ja Helsinkiin muuttavien vieraskielisten perheiden opetus- ja sivistyspalveluja kehitetään kasvavan kysynnän mukaisesti.

Toimenpiteet:

- Lisätään vieraskielisen koulutuksen tarjontaa lapsille ja nuorille eri koulutusmuodoissa

29.4.2009

- Lisätään tarpeiden mukaan vieraalla kielellä annettavien perusopetuspalvelujen kielivalikoimaa
- Koulut, oppilaitokset ja aikuisoppilaitokset sekä kirjastot muodostavat palvelukokonaisuuden, jota kohdennetaan enenevässä määrin vieraskielisen väestön tarpeisiin

Koulutuspalveluilla vastataan asukkaiden sekä työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin

Tavoite: Koulutustaso lähestyy maailman kärkeä ja työllisyysaste paranee
Arviointikriteeri / mittari: Tutkinnon suorittaneiden osuus ja työllisyysaste

Lisätään ja suunnataan Helsingin ammatillisen peruskoulutuksen tarjontaa vastaamaan laadullisesti ja määrällisesti nuorten sekä työ- ja elinkeinoelämän tarpeita. Nopeutetaan nuorten ikäluokkien siirtymistä työelämään. Vähennetään tarjontaa aloilla, joissa on ylitarjontaa ja heikko työllistymisaste koulutuksen jälkeen.

Toimenpiteet:

- Kysynnän ja tarjonnan tasapainottamiseksi suunnittelu-kaudella haetaan ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan laajentamista ja monipuolistamista
- Oppilaitos- ja oppisopimusmuotoinen ammatillinen koulutus mitoitetaan pääkaupunkiseudulla toimivien koulutuksen järjestäjien ja työelämän edustajien kanssa tehtävien selvitysten sekä kaupungin omien ennakoitihankkeiden tulosten pohjalta
- Opinto-ohjauksessa painotetaan työllistävien alojen houkuttavuutta
- Koulujen kerhotoimintaa ja liikuntaan rohkaisevia toimintatapoja vahvistetaan

Koululaisten oppimis- ja työympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi huolehditaan koulurakennusten viihtyvyydestä ja kunnosta

Toimenpide:

- Oppilasmäärän edellyttämän oppilaitosverkon peruskorjaamisesta huolehditaan. Painopisteenä ovat sisäilmaongelmien ja homevaurioiden korjaukset.

Koulutusjärjestelmää tehostetaan tavoitteena nuorten ikäluokkien työelämään pääsyn aikaistaminen keskeyttämisiä vähentämällä ja valmistumisaikoja nopeuttamalla.

Toimenpiteet:

29.4.2009

- Ulotetaan positiivinen diskriminaatio ammatillisiin oppilaitoksiin ja erityisesti niiden ensimmäisen lukuvuoden opetukseen
- Selvitetään mahdollisuudet tarjota lukioiden opiskelijoille oppilaanohjauspalveluja myös muulloin kuin koulupäivien aikana

Nuorille taataan koulutus- ja työllistymispolku. Työhön osallistumista lisätään kaikissa ikäryhmissä. Työllisyydenhoidon painopisteenä on työttömyyden pitkittymisen ehkäisy. Työllisyydenhoidon painospisteryhmät ovat: varhainen tuki, nuoret, nuoret aikuiset, maahanmuuttajat ja vaikeasti työllistyvät.

Toimenpiteet:

- Ammatillisen koulutuksen valmistavan ja valmentavan koulutuksen tarjontaa lisätään ilman koulutuspaikkaa yhteisössä jääville nuorille
- Oppilaitospaikkoja vaille jääneiden helsinkiläisten 15–17-vuotiaiden nuorten mahdollisuuksia oppisopimus- tai muuhun työsuhteeseen kaupungin kanssa selvitetään
- Kaupungin työllisyyden hoidon monitoimijainen toimintamalli uudistetaan sekä vastuut ja työjako selkiytetään
- Taloudellisen tilanteen vuoksi kohdistetaan toimenpiteitä erityisesti nuorempiin työttömyysuhanalaisiin ja lyhyen aikaa työttömänä olleisiin pitkittävän työttömyyden ehkäisemiseksi

KILPAILUKYKY

4 MONIMUOTOINEN, KANSAINVÄLISESTI KILPAILUKYKYINEN JA TURVALLINEN HELSINKI

Houkutteleva, toimiva ja hauska kaupunki

Tavoite: Helsingin tunnettuus paranee

Arviointikriteeri / mittari: Työ- ja lomamatkailijoiden määrä ja matkailu- ja kongressialojen työpaikkamäärä

Matkailuelinkeinoa vahvistetaan sekä matkailijan että matkailupalveluja tuottavien yritysten näkökulmasta. Kaupungin vetovoiman ja tunnetavuuden parantamiseksi tarvitaan kansainvälistä näkyvyyttä omaavia tapahtumia. Tapahtumat lisäävät Helsingin houkuttelevuutta matkailukohteena ja elävöittävät kaupungin asukkaiden arkea ja vapaa-aikaa sekä lisäävät työmahdollisuuksia.

Toimenpiteet:

29.4.2009

- Helsinkiä vahvistetaan huippuluokan matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina
- Matkailun ja siihen kiinteästi liittyvien elinkeinojen toimintaedellytyksiä vahvistetaan tiiviissä yhteistyössä elinkeinolämän kanssa
- Keskustan houkuttelevuutta lisätään laajentamalla kävelykeskustaa
- Selvitetään matkailutuotteiden ja -palveluiden kysyntää sekä toteuttamismahdollisuuksia
- Vahvistetaan merellisiä matkailupalveluja ja Helsinkiä risteilymatkailun kotisatamana
- Kehitetään Helsinki Design – käsitettä
- Kehitetään Helsinkiä suomalaisen ruoan ja huippugourmet'n keskuksena edistämällä elinkeinotoimintaa yritysten, kaupungin oppilaitosten, Palmian ja Tukkutorin yhteistyöllä
- Arkkitehtuurin merkitystä Helsingin matkailuvaltina lisätään
- Selvitetään edellytykset hakea EU:n Euroopan nuorisopääkaupungiksi
- Vahvistetaan kulttuuritarjonnassa Helsingin historiallista roolia Itämeren alueen kielten ja kulttuurien kohtaamispaikkana

Helsinki on turvallinen ja siisti pääkaupunki, jossa päivittäinen turvallisuus on kansainvälistä huippua kaikilla osa-alueilla. Helsinki osallistuu kansallisen sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoitteiden toteuttamiseen.

Toimenpiteet:

- Kehitetään paikallista turvallisuussuunnittelua kansallisen ohjelman tavoitteiden mukaisesti
- Kaupungin siisteydestä huolehditaan asukkaiden ja vierailijoiden hyvinvoinnin lisäämiseksi

Helsinki panostaa Itämeren suojeluun

Itämeren suojelua tehostetaan kansainvälisellä yhteistyöllä. Tavoitteena on vaikuttaa vesien tilaan paikallisesti ja koko Itämeren piirissä. Konkreettisten vesiensuojelutoimenpiteiden lisäksi panostetaan kansainväliseen ympäristöyhteistyöhön, vesiensuojelun tutkimukseen sekä yleisen valistuksen antamiseen.

Toimenpiteet:

- Pistekuormituksen vähentäminen: verkostojen saneeraus, ylivuotojen minimointi ja erillisviemäröinnin tehostaminen
- Hajakuormituksen vähentäminen maataloudessa ja haja-asutusalueella

29.4.2009

- Pilaantuneiden sedimenttien ruoppaus
- Laivaliikenteen ja veneilyn päästöjen vähentäminen
- Jätevesiverkostojen kunnostamiseen panostetaan nykyistä enemmän, jotta vuotojen aiheuttamia päästöjä voidaan vähentää.

Helsinki on käyttäjälähtöisten innovaatioiden edelläkävijä

Tavoite: Kaupungin palveluiden laatu ja vaikuttavuus paranee

Arviointikriteeri / mittari: Uusien vaikuttavampien ja tuottavampien palvelumuotojen käyttöönotto

Helsinki vahvistaa käyttäjälähtöisiä innovaatioympäristöjään ja omia palvelujaan yhteistyössä yritysten ja käyttäjien kanssa Living Lab –toimintamallin mukaisesti. Metropolialueen kilpailukykystrategian mukaisesti osallistutaan myös seudullisesti käyttäjälähtöisten innovaatioympäristöjen vahvistamiseen.

Toimenpiteet:

- Forum Virium Helsinki – hankkeen toimintaa jatketaan
- Kaupungin hankintapolitiikkaa kehitetään tukemaan innovaatioiden syntymistä ja käyttöönottoa
- Osallistutaan kansallisiin strategisen huippuosaamisen keskittymiin

Kansainvälistynyt Helsinki

Tavoite: Ulkoisesti ja sisäisesti kansainvälistynyt Helsinki

Arviointikriteeri / mittari: Ulkomaiset investoinnit lisääntyvät ja ulkomaisten työntekijöiden sekä opiskelijoiden määrä kasvaa

Helsinkiä kehitetään opiskelijoiden kaupunkina, jossa on monta kampusta ja korkeakoulutasoisia yksiköitä kaupungin eri osissa. Yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa tehostetaan. Ydinkeskustan roolia mm. kampuksia yhdistävänä opiskelijoiden kohtauspaikkana kehitetään. Panostetaan Aalto-yliopiston monikampuksiseen malliin.

Toimenpiteet:

- Kaupungin ja yliopiston yhteistyötä tehostetaan yliopistoneuvottelukunnan puitteissa
- Korkeakoulukampusten välisiä joukkoliikenneyhteyksiä parannetaan
- Kehitetään palvelujen tutkimus- ja kehityshankkeita yhteistyössä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa
- Osallistutaan metropolialueen kilpailukykystrategian toteutukseen

29.4.2009

- Opiskelija-asuntoja lisätään ja opiskelija-alennukset säilytetään

Helsinki houkuttelee aktiivisesti kansainvälisiä investointeja, yrityksiä ja osajia sekä edistää yritysten ja osajien asettumista.

Toimenpiteet:

- Osallistutaan Greater Helsinki Promotion Ltd. Oy:n toimintaan
- Tarjotaan ulkomaalaisille maahanmuuttajille ohjausta ja neuvontapalveluita asettautumisen helpottamiseksi

Kaupungin kansainvälinen toiminta tähtää strategiaohjelmassa määriteltyjen tavoitteiden edistämiseen kansainvälisen toiminnan keinoin. Kansainvälisen toiminnan toimintaperiaatteet ovat koordinoitu toiminta, seudullinen edustavuus, kansallinen kumppanuus, Itämeren integraatio, eurooppalainen vaikuttavuus sekä globaali kilpailukyky ja näkyvyys.

Toimenpiteet:

- Monikulttuurisen metropolin edistäminen
- Helsingin kehittäminen Itämeren logistisena keskuksena
- Helsingin kehittäminen eurooppalaisena osaamiskeskukseksi
- Helsingin kehittäminen maailmanluokan liiketoimintakeskuksena

5 MONIPUOLISEN ELINKEINORAKENTEN JA UUSIEN TYÖPAIKKOJEN HELSINKI

Luodaan edellytykset työpaikkamäärän kasvulle

Tavoite: Huolehditaan yritysten liiketoiminnan kasvun edellytyksistä työllisyyden turvaamiseksi ja yhteisöverokertymän turvaamiseksi

Arviointikriteeri / mittari: Työpaikkojen määrä, asemakaavat toimitilarakentamiselle ja luovutetut toimitila- ja toimistotontit

Helsinki luo mm. kaupunkisuunnittelun ja tonttipolitiikan keinoin sijoitumisedellytyksiä yrityksille monipuolisen elinkeinorakenteen turvaamiseksi.

Toimenpiteet:

- Panostetaan uusien toimitilarakentamisen painopistealueiden toteutukseen ja olemassa olevien alueiden kehittämiseen
- Keskustaa kehitetään yhteistyössä myös elinkeinoelämän kanssa

29.4.2009

- Turvataan yritysten sijoittumismahdollisuudet Helsinkiin huolehtimalla kaavoituksella ja tontinluovutuksella yritystoimintaan sopivasta tonttitarjonnasta
- Maankäytön suunnittelussa aluerakentamishankkeissa turvataan yritysten tarpeet.
- Turvataan nykyisten teollisten työpaikkojen säilyminen ja uusien toteutuminen

Yrityksille suunnattuja palveluja kehitetään käyttäjälähtöisesti.

Toimenpiteet:

- Jatketaan yrityksille suunnattujen palvelujen kehittämistä mm. virastorajat ylittävien palvelupolkukehittämiprojektien avulla, kuten yritysten perustamisneuvonta, tapahtumajärjestäjien lupaprosessi ja Pk-yrityksen tontinhankintaprosessi
- Kaupungin henkilöstön tietämystä yritystoiminnan edellytyksistä lisätään ja henkilöstön yritysmyönteisyyttä vahvistetaan
- Kehitetään kaupungin tarjoamia alkaville - ja erityisesti maahanmuuttajayrittäjille suunnattuja neuvontapalveluja YritysHelsinki-neuvontayksikössä

Työvoiman saatavuutta parannetaan

Tavoite: Työvoiman tarjonta lisääntyy ja vastaa paremmin kysyntää

Arviointikriteeri / mittari: Koulutuksesta työelämään siirtyneiden määrä ja osuus

Työvoimatarpeen ennakointia yhteistyössä elinkeinoelämän edustajien kanssa jatketaan. Helsingin seudun kauppakamari sekä pääkaupunki-seudulla toimivat ammatillisen koulutuksen järjestäjät ovat sopineet yhteistyöstä seudullisen ennakointiyhteistyön toteuttamiseksi. Tavoitteena on mm. tuoda elinkeinoelämän näkökulmaa koulutussuunnitteluun, tuottaa lisätietoa koulutuksen järjestäjille koulutuksen työelämävastavuuden tehostamiseksi, lisätä seudun yritysten tietoutta oppilaitosten tarjonnasta ja tukea ammatillisen koulutuksen seudullista edunvalvontatyötä suhteessa valtioon.

Toimenpiteet:

- Osallistutaan Helsingin seudun kauppakamarin ennakointikamarin toimintaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa

Yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä tehostetaan työllisyysasteen nostamiseksi.

Toimenpiteet:

29.4.2009

- Kehitetään 7-9.-luokkalaisten työelämään tutustumisjaksoja
- Tehostetaan oppisopimusjärjestelmän käyttöä väylänä työelämään
- Maahanmuuttajien työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistetään kehittämällä heille suunnattuja palveluja
- Tehdään nuorille tutuksi kaupunkia työnantajana mm. kesätyö- ja harjoittelupaikkoja tarjoamalla

Luodaan edellytyksiä palvelualojen, osaamiskeskittymien ja yritysten kasvulle

Tavoite: Kasvuhakuisen yritystoiminnan edellytyksiä parantaminen

Arviointikriteeri / mittari: Elinkeinorakenteen monipuolisuus, yhteisöverokertymä

Helsinki jatkaa valitsemiensa kasvualojen (matkailu, luovat alat, tietointensiiviset liike-elämän palvelut) kehittämistyötä ja osallistuu osaamiskeskusten toimintaan yhdessä korkeakoulujen ja yritysten kanssa.

Toimenpiteet:

- Osallistutaan matkailun, luovien alojen ja tietointensiivisten liike-elämän palvelujen kehittämishankkeisiin
- Osallistutaan Culminatum Innovationin Uudenmaan osaamiskeskusohjelman 2007–2013 toimintaan ja rahoitukseen

Helsinki arvioi yrityshautomotoiminnan vaikutuksia ja suuntaa toiminnan rahoitusta tukemaan kasvuyritysten tarpeita.

Toimenpide:

- Kaupungin yrityshautomopolitiikkaa linjataan toimintaympäristön muutoksia vastaavaksi

KAUPUNKIRAKENNE JA ASUMINEN

6 ASUMISEN MÄÄRÄ JA LAATU SEKÄ KAUPUNKIYMPÄRISTÖN MONIPUOLISUUS TURVATAAN

Asuntotuotannon määrän ja laadun toteutuksesta huolehditaan

Tavoite: Nostetaan asuntotuotanto keskimäärin 5 000 asuntoon vuodessa

Arviointikriteeri / mittari: MA-ohjelman mittarit

Luodaan edellytykset MA-ohjelman mukaiselle asuntotuotannolle. Edellytykset asuntorakentamisen aloittamiseen MA-ohjelman mukaisesti varmistetaan toteuttamisedellytykset huomioon ottavalla asemakaavoituksella, kunnallistekniikan rakentamisella ja tontinluovutuksella.

29.4.2009

Toimenpiteet:

- Pääkaupunkiseudun yleiskaavan valmistelu
- Laaditaan kuntien yhteinen yleiskaava Helsingin uusien Sipoosta liitettyjen kaupunginosien maankäytön suunnittelun pohjaksi yhteistyössä Vantaan ja Sipoon kanssa
- Osayleiskaavat: Hernesaari ja Koivusaari sekä Kivinokan ja Vartiosaaren selvitysalueet ja maanalainen yleiskaava
- Asuinalueiden suunnittelussa ja toteuttamisessa käytetään uudentyyppisiä menettelytapoja asukkaiden, yksityisten toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa
- Kilpailuttamismenettelyjen käytön monipuolistaminen ja laajentaminen

Eri väestöryhmien tarpeet otetaan huomioon asuntotarjonnassa, myös korkealaatuisesta asuntotarjonnasta huolehditaan. Asuntotuotannon monipuolisuudella vahvistetaan myös veropohjan kehitystä.

Toimenpiteet:

- Valtuustokauden aikana aloitetaan asuntorakentaminen Jätkäsaarella, Kalasatamassa, Kruunuvuorenrannassa, Kuninkaantammessa ja Honkasuolla
- Kerrostalojen kehittämissuunnitelman toteuttaminen
- Pientaloasumisen kehittäminen
- Omatoiminen rakentaminen ja neuvonta
- Toteutetaan yhteisvastuullista seudullista asuntopolitiikkaa yhteistyössä seudun kumppaneiden ja valtion kanssa (aiesopimuksen toteuttaminen)
- Asunnottomuuden hoitaminen (aiesopimus)
- Suhdannetilanteesta johtuen vahvistetaan monipuolisen asuntotuotannon toteuttamista tarvittaessa kaupungin omin toimenpitein
- Tarkistettu MA-ohjelma tuodaan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi valtuustokauden jälkipuoliskolla

Kohtuuhintaisen asuntotuotannon tarjonta varmistetaan.

Toimenpiteet:

- Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentamista edistään turvaamalla riittävä määrä kustannuksiltaan toteuttamiskelpoisia tontteja
- Asuntotuotannosta on MA-ohjelman mukaisesti 20 % valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa, 20 % välimallin vuokra-asuntotuotantoa ja 20 % Hitas-omistusasuntoja, osamistusasuntoja tai asumisoikeusasuntoja
- Yhteensä 40 %:n vuokra-asuntotuotannon osuuden toteuttaminen varmistetaan tarvittaessa kaupungin omana tuotantona

29.4.2009

- Toteutetaan aktiivisesti valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa myös yksityisellä ja valtion maalla
- Varataan uusille alueilla riittävä määrä autojen yhteiskäyttöjärjestelmille osoitettuja pysäköintipaikkoja
- Kaupungin oman tuotannon avulla varmistetaan, että MA-ohjelmassa päätetyt eri hallintamuotojen osuudet toteutuvat

Toteutetaan mielenkiintoisia, kauniita ja toimivia urbaaneja asuinalueita ja ympäristöjä

Tavoite: Ympäristöltään korkealaatuiset kaupunginosat, joissa asukkaat ja työntekijät viihtyvät

Arviointikriteeri / mittari: Alueen haluttavuus, turvallisuuden tunne, muuttoliike, häiriö- ja rikollisuusalttius ja liikenneturvallisuus

Uudet rakentamisalueet toteutetaan monipuolisina, turvallisina ja kauniina. Uusien asuinalueiden palvelutarjonnasta huolehditaan asuntorakentamisen edetessä. Vahvistetaan mielikuvaa Helsingistä merellisenä kaupunkina. Kaupunginosien erilaisuutta ja identiteettiä kehitetään kaupungin voimavarana. Uudet kaupunginosat toteutetaan paikallisidentiteetin ja paikallisyhteisöjen muodostumista tukien. Vahvistetaan esikaupunkialueiden elinvoimaisuutta.

Toimenpiteet:

- Aluekohtaista identiteettiä tukevien suunnittelu- ja toteutusratkaisujen edistäminen
- Ostoskeskusten ja asemanseutujen kehittäminen
- Lähiöprojektin jatkaminen
- Kaupungin vuokra-asuntokannan peruskorjaukset
- Perusparantamisen neuvonta
- Hissiprojektia jatketaan. Valtion hissiavustusta täydennetään edelleen kaupungin kymmenen prosentin hissiavustuksella.
- Uusien alueiden ja merkittävien yksittäisten rakennushankkeiden investointikuluista yksi prosentti ohjataan taidehankintoihin ja muihin kulttuuriprojekteihin.
- Asuinkohteiden suunnittelussa edistetään esteettömyyden toteutumista

Turvataan erilaisten käyttäjäryhmien tarpeisiin soveltuvat areenat ja paikat. Kaupunginosien kehittämisellä edistetään paikallista luovuutta hyvinvoinnin ja elinkeinotoiminnan lisäämiseksi.

Toimenpiteet:

- Kehitetään asemanseutuja ja muita keskittymiä paikalliseen luovuuteen ja elinkeinotoimintaan tukeutuen. Kehit-

29.4.2009

tämisiideoiden pohjana voidaan käyttää Greater Helsinki Vision 2050 -kilpailun tuloksia.

- Asumisen monimuotoisuutta kehitetään mm. Innovatiivinen kaupunki-ohjelman Urba-tutkimuksessa laadittavia asu-miskonsepteja hyödyntämällä

Edistetään elämyksellisesti laadukasta ja kaunista sekä teknisesti kestävästä rakentamisesta.

Toimenpiteet:

- Painotetaan hyvän arkkitehtuurin ja suunnittelun sekä viimeistellyn toteutuksen merkitystä kokonaisuuksien ja yksityiskohtien osalta rakennustoiminnassa
- Huolehditaan rakennusten ja ympäristön ylläpidosta sekä huollosta

Helsingin keskustan elinvoimaa vahvistetaan

Tavoite: Helsingin keskusta on seudun pääkeskus, kansainvälisesti korkeatasoinen ja käyttäjilleen viihtyisä

Arviointikriteeri / mittari: Keskustan käyttö (esim. kävijöiden ja tapahtumien määrä), työpaikkamäärä ja liikekeskustan kaupallisten toimijoiden liikevaihto

Monipuolisia toimintoja edistetään korkeatasoisen ja viihtyisän kaupunkiympäristön laajentamiseksi ja yliopistokampusten voimistamiseksi. Keskusta-asumista lisätään. Lisätään yhteistyötä ja kehitetään uusia menetelmiä keskustan yritysten, kiinteistönomistajien, asukkaiden ja kaupungin yhteiseen työhön keskusta-alueen kehittämiseksi.

Toimenpiteet:

- Töölönlahden, ydinkeskustan (mm. kaupungintalokorttelit) ja Eteläsataman kehittäminen ja elävöittäminen
- Keski-Pasilan kehittäminen seudun uutena toimitilakeskukseksi mm. korkeaa rakentamista hyödyntämällä
- Kampusten kehittäminen
- Hakaniemen kehittäminen
- Matkailun tarpeiden ottaminen huomioon
- Tapahtumien lisääminen ja organisoimisen kehittäminen sekä tapahtumamarkkinoinnin kehittäminen

7 KAUPUNKIRAKENNETTA EHEYTETÄÄN ILMASTONMUUTOKSEEN VASTAAMISEKSI

Kaupunkirakennetta eheytetään raideliikenneverkkoon tukeutuen

Tavoite: Raideliikennekaupungin laajentaminen

29.4.2009

Mittari ja tavoitetaso: Täydennys- ja uudisrakennushankkeiden sijoittuminen olemassa olevan ja tulevan raideverkon palvelualueelle

Nykyisen kaupunkirakenteen täydentäminen suunnitellaan ja toteutetaan tukeutuen olemassa olevaan ja kehittyvään raideverkkoon.

Toimenpiteet:

- Asemanseutujen tiivistäminen

Uusien rakentamisalueiden suunnittelu tehdään pääasiassa laajentuvaan raideverkkoon tukeutuen.

Toimenpiteet:

- Projektialueiden ja raideverkon interaktiivinen suunnittelu sekä täydentävän joukkoliikenneverkon suunnittelu

Helsingin seudun kestävästä maankäytöstä luodaan yhteinen näkemys. Seudun rakennetta tiivistetään joukkoliikenneyhteyksiin tukeutuen tavoitteena kasvihuonekaasupäästöjen ja liikenteen ympäristöhaittojen vähentäminen.

Toimenpiteet:

- Laaditaan Helsingin seudun yhteinen MAL – visio vuodelle 2050. Kehittämisideoiden pohjana voidaan käyttää GHV 2050 kilpailun ja sen jatkotyön tuloksia.
- Valmistellaan pääkaupunkiseudun yhteistä yleiskaavaa

Kaupunkirakennetta kehitetään energiaa säästäväksi

Tavoite: Helsinki kantaa vastuunsa ilmastonmuutoksen sopeutumisessa
Arviointikriteeri / mittari: Helsingin kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vähintään 20 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä

Helsinki toimii aktiivisesti ilmastonmuutoksen torjuntatyössä ja edistää päästöjen vähentämistä synnyttäviä energian tuotantoon ja kulutukseen liittyviä innovaatioita. Helsinki profiloituu ilmastoystävälliseksi kaupungiksi ja energiatehokkuuden (energian tuotannon, siirron ja käytön tehokkuuden) edelläkävijäksi.

Maankäytössä ja kaupunkisuunnittelussa keskeiset periaatteet ovat kaupunki- ja seuturakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen sekä liikenne- ja liikkumisjärjestelmien kehittäminen sujuvaksi ja joustavaksi. Tavoitteena on, että päivittäin kuljetut kilometrit asukasta kohti kääntyvät laskuun. Periaatteena on myös yhtenäisten viheralueiden ja viheralueyhteyksien säilyttäminen sekä rantojen säilyttäminen kaikkien kaupunkilaisten virkistyskäytössä.

29.4.2009

Toimenpiteet:

- Helsinki kehittää ja tukee voimakkaasti joukkoliikennettä
- Energiatehokkuus on keskeinen tavoite uusien työpaikka- ja asuinalueiden suunnittelussa
- Rakennuskantaa ylläpidetään ja korjataan energiatehokkaalla tavalla
- Uudisrakentamisessa kehitys- ja rakentamistyö ohjataan energiatehokkuudessa nykyistä paremmalle tasolle
- Helsingin tavoitteena on Sipoonkorven kansallispuiston perustaminen. Selvitetään liitosalueen suunnittelun yhteydessä kuinka Sipoonkorven arvokkaat alueet suojellaan, Sipoonkorven metsämanner säilytetään yhtenäisenä ja riittävät ekologiset käytävät metsämantereeseen ja merenrannan välillä turvataan. Sipoonkorven kansallispuiston rajaukset tehdään kokonaissuunnittelun yhteydessä.

Energian tuotanto, hankinta ja käyttö

Toimenpiteet:

- Sähkönkulutus asukasta kohti käännetään laskuun
- Helsingin alueen energiantuotanto-, siirto- ja jakelujärjestelmää kehitetään yhtenä kokonaisuutena
- Lisätään tuulivoiman ja ekologisesti kestävien biopolttoainesten käyttöä
- Laaditaan hallintokunnille sitovat energiansäästötavoitteet
- Luodaan pitkän aikavälin visio Helsingin energiantuotannosta ja energiansäästötoimista.
- Helsingiläisille jaetaan energiansäästöinformaatiota
- Helsingin Energia varautuu päästöoikeuksien niukkenemiseen ja kallistumiseen lähivuosina ja panostaa riskien torjumiseen
- Pääosa energiasta tuotetaan edelleen yhteistuotantona
- Edistetään rakentajien liittymistä kaukolämpöverkkoon aina, kun se on mahdollista
- Uusiutuvien energialähteiden osuus energian tuotannossa nostetaan 20 %:iin vuoteen 2020 mennessä

Rakennusten energiakäyttö

Toimenpiteet:

- Tehostetaan kaupunkikonsernin omistuksessa olevien rakennusten energiankäyttöä
- Tehostetaan koko kaupunkialueen rakennusten energiankäyttöä

29.4.2009

Täydennysrakentamista edistetään

Tavoite: Vahvistetaan vanhojen alueiden väestöpohjaa palvelutason turvaamiseksi
Arviointikriteeri: Vanhojen alueiden väestökehitys

Täydennysrakentamisella edistetään useita kaupungin strategisia tavoitteita. Asuntokysyntään vastaaminen ja asuntotuotantotavoitteiden toteutuminen edellyttää aiempaa laajempaa täydennysrakentamista. Kaupunkirakenteen tiivistäminen vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Täydennysrakentamalla väestöltään väheneviä ja vanhenevia kaupunginosia luodaan edellytyksiä yksityisten palvelujen säilymiselle ja julkisten palvelujen tehokkaalle käytölle.

Toimenpiteet:

- Tehostetaan vanhojen alueiden rakentamisoikeuksia
- Asumisen lisääminen kiinteistöjen käyttötarkoituksen muutoksilla ja ullakkorakentamisen edistämällä
- Esikaupunkien renessanssin toimenpiteet
- Mahdollistetaan täydennysrakentaminen asunto-osakeyhtiöiden ja vuokra-asuntoyhtiöiden omistamilla tonteilla

8 LIIKENNEJÄRJESTELMÄÄ KEHITETÄÄN KESTÄVIEN LIIKENNEMUOTOJEN EDISTÄMISEKSI

Liikennejärjestelmää kehitetään pääosin raideliikenteeseen perustuen, joukkoliikenteen palvelutasoa nostamalla sekä kävely- ja pyöräilymahdollisuuksia lisäämällä

Tavoite: Joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun yhteenlasketun kulkutapaosuuden lisääminen

Arviointikriteeri / mittari: Helsinkiläisten jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista kasvaa kolme prosenttiyksikköä vuoden 2012 loppuun mennessä

Energiapoliittisten linjausten mukaisesti tavoitteena on eurooppalainen taso vuosittaisessa polttoaineen kulutuksessa liikenteessä henkeä kohti. Helsingin ja pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisessä panostetaan liikenteen kokonaisenergiankulutuksen, hiilidioksidipäästöjen ja muiden ympäristöhaittojen vähentämiseen, tilankäytön tehostamiseen sekä liikenteen toimivuuden ja liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Joukkoliikenteen seudullista palvelutasoa ja kilpailukykyä parannetaan erityisesti laajentamalla metro- ja raitioliikenneverkkoa sekä kaupunkiratoja, tehostamalla liityntälinjastoja raideliikenteen asemille sekä parantamalla asemien liityntäpysäköintimahdollisuuksia. Joukkoliikenteen

29.4.2009

---

kehittämisen avulla pyritään henkilöautosidonnaisuuden vähentämiseen, ohjaamaan pääosa liikenteen kasvusta joukkoliikenteeseen sekä kasvattamaan joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta. Suurten kaupunkien joukkoliikennetukea suunnataan lipun hintojen alentamiseen ja palvelutason parantamiseen.

Kaupunki priorisoi liikenneinvestoinnit ennen seudullista päätöksentekoa.

Toimenpiteet:

- Raitiotieverkoston laajentaminen ja suunnittelu
- Raide-Jokerin suunnittelu pikaraitiotienä
- Länsimetron toteutus
- Sipoon raideliikenneyhteys
- Liityntäpysäköinnin kehittäminen ja toteutuksen varmistaminen

Edistetään joukkoliikenteen nopeuttamishankkeita, poikittaista joukkoliikennettä sekä joukkoliikenteen palvelutasoa.

Toimenpiteet:

- Jokeri 2:n toteutussuunnittelu bussilinjana ja varautuminen raitiotiehen
- Muun poikittaisen joukkoliikenteen tarjonnan lisääminen
- Matkustajainformaation kehittäminen
- Joukkoliikennekaluston kehittäminen

Kävelyn ja pyöräilyn osuutta lisätään.

Toimenpiteet:

- Uusien alueiden suunnittelussa luodaan hyvät edellytykset kävelylle ja pyöräilylle
- Asetetaan pyöräilyprojekti ja sille toteutusohjelma pyöräilyn kaksinkertaistamisohjelman toteuttamiseksi.
- Lisätään pyöräkaistoja.
- Kävelyalueita lisätään ja pyörätieverkkoa tihennetään
- Toteutetaan uusi kaupunkipyöräjärjestelmä
- Pyöräilyn markkinointia lisätään

Pääkatuverkkoa kehitetään.

Toimenpiteet:

- Mechelininkadun eteläpää
- Kehä I:n liittymien parantaminen
- Itäväylän ja Linnanrakentajantien liittymän parantaminen
- Keski-Pasilan katuverkko
- Hakamäentien jatkeiden sekä Tuusulanväylän eteläpään suunnittelu

29.4.2009

- Hämeenlinnanväylän pohjoisosa ja Kuninkaantammen liittymä

Helsingiläisten ja seudullisten intressien yhteensovittamisesta huolehditaan

Tavoite: Joukkoliikenteen käyttö seudulla lisääntyy

Arviointikriteeri ja tavoitetaso: Helsingin sisäisten ja Helsingin alueella kulkevien seudullisten joukkoliikennematkojen kuljetusosuus kasvaa merkittävästi vuoden 2012 syksyyn mennessä

Huolehditaan siitä, että joukkoliikenteen seudullinen kehittäminen on tasapainossa Helsingin kehittämisen ja helsinkiläisten liikkumistarpeiden kanssa. Huolehditaan näiden tarpeiden ottamisesta huomioon Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmissa. Seudullisesti sovituihin ratkaisuihin sitoudutaan. Helsingin seudun liikennekuntayhtymä toimii jatkossa joukkoliikennepalvelujen seudullisena järjestäjänä, suunnittelijana ja tilaajana. Kaupungin joukkoliikenneorganisaatio uudistetaan tuottajarooliin mukaiseksi.

Toimenpiteet:

- Pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelman PLJ 2007 ja aiesopimuksen toteuttaminen
- Helsingin seudun liikennekuntayhtymä toteutetaan. Tavoitteena on Helsingin sisäisten ja Helsingin alueella kulkevien seudullisten joukkoliikennematkojen mahdollisimman suuri kuljetusosuus.
- Selvitetään metroliikenteen ja raitioliikenteen hallintomallit

Helsingin seudun liikennejärjestelmätyössä (HLJ 2011) muodostetaan raideliikenneverkon tavoitetila vuodelle 2050 ja ohjelmoidaan sen toteuttaminen.

Toimenpiteet:

- Helsingin seudun raideliikenneverkon tavoitetilan 2050 laa-
timinen ja Helsingin alueen hankkeiden suunnittelu
- Pissararataan ja lentoasemanrataan varautuminen

Liikenteen hallinnan keinoin edistetään liikennejärjestelmän turvallista ja tehokasta sekä taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävää käyttöä. Liikenneverkon ylikuormitus- ja häiriökohteiden liikennettä hallitaan muuttuvien ohjausjärjestelyjen ja tiedottamisen keinoin.

Toimenpiteet:

- Liikenteen hallinnan toimijoiden saumattoman yhteistyön edistäminen
- Seudun liikenteen hallinnan kärkihankkeiden edistäminen (Hakamäentien ympäristön katuverkon kehittäminen, liityn-

29.4.2009

- täpysäköinti-informaation kehittäminen ja kimppakyytiselvitys)
- Ruuhkamaksujen ja vaihtoehtoisten toimenpiteiden vaikutusten selvittämiseen osallistutaan seudullisesti yhteistyössä valtion kanssa.

Bussiliikenteen energiatehokkuuden parantamis- ja päästöjen vähentämistavoitteita edistetään.

Toimenpiteet:

- Bussiliikenteen kilpailuttamisessa ohjataan liikennöitsijöitä puhtaampiin moottorivalintoihin
- Biodieselin käyttöä ja maakaasubusseja lisätään
- Hybridibussien käyttöä selvitetään
- Johdinautojärjestelmän käyttöä selvitetään

JOHTAMINEN

9 MUUTOSVALMIUTTA LISÄTÄÄN JOHTAMISTA JA HENKILÖSTÖN OSAAMISTA KEHITTÄMÄLLÄ

Laadukkaalla johtamisella ja henkilöstön osaamista ja vaikutusmahdollisuuksia kehittämällä edistetään yhteisten tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan kehittämistä

Tavoite: Johtamisen laatu paranee, mikä lisää muutosvalmiutta ja innovaatioita
Arviointikriteeri / mittari: Palvelujen laatua, vaikuttavuutta ja tuottavuutta parantavien innovaatioiden käyttöönotto

Kaupungin laadukas johtamistapa edistää innovaatioita, muutosvalmiutta ja monimuotoisuutta. Reagointikykyä ja muutosvalmiutta parannetaan. Kaupunkikonsernin johtamisen keskeinen tavoite on osaoptimoinnin välttäminen.

Toimenpiteet:

- Jatketaan ylimmän johdon, keskijohdon ja esimiesten valmennuksia
- Noudatetaan eettisiä ohjeita
- Johdon heikkoihin suorituksiin puututaan nopeasti ja päätäväisesti
- Lisätään kannustavaa palkkausta
- Rekrytoinnissa korostetaan ammatillista osaamista

Toimialarajat ylittävien palveluprosessien johtamistapa otetaan käyttöön asiakashyödyn lisäämiseksi ja konsernin resurssien yhteiskäytön tehostamiseksi. Keskeisiä kaupunkitasoisia toimialarajat ylittäviä kehitettäviä palveluja ovat mm. ikääntyneiden palvelut, lastensuojelu ja ter-

29.4.2009

---

veyden edistäminen. Kaikkia toimialarajat ylittäviä kaupungin sisäisiä ja ulkoisten kumppaneiden kanssa tehtäviä palveluprosesseja kehitetään.

Toimenpiteet:

- Prosessien johtamistavat määritellään ja otetaan käyttöön: mm. yhteiset sitovat tavoitteet, palkitseminen ja prosessi-johtamisen malli

Tulospalkkiojärjestelmän tavoitteista osaa ohjataan kaupunkitasolla. Tavoitteena on olemassa olevien palveluiden laadun, vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantaminen. Kaupungin oman palvelutuotannon innovaatioiden johtaminen tuodaan osaksi johtamisjärjestelmää.

Toimenpiteet:

- Samaan palveluprosessiin osallistuville virastoille määritellään yhteiset toiminnalliset tavoitteet ja tulospalkkiotavoitteet
- Innovaatioiden ja muutosten ideointia ja toteuttamista seurataan ja vaikuttavuuden paranemisesta palkitaan

Osallistavalla johtamisella varmistetaan strategiaan perustuvien tavoitteiden toteutuminen.

Toimenpiteet:

- Tuottavuutta ja vaikuttavuutta lisätään toimintatapoja ja prosesseja uudistamalla
- Esimiehille koulutetaan tarvittavat henkilöstöjohtamisen tiedot ja taidot
- Innovatiivinen toimintatapa rakennetaan osaksi johtamisjärjestelmää
- Verkostojen, monimuotoistuvien työyhteisöjen ja uudistamisen johtaminen hallitaan

Monimuotoisen palveluntuottajakokonaisuuden (oma tuotanto, seudulliset yhteispalvelut, hankinnat yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta, sopimukset, kumppanuudet, verkostot) johtamistaitoja lisätään. Tietotekniikkaa hyödynnetään johtamisessa. Kaupungin palvelutoimintamallilla kuvataan julkisen palvelujohtamisen ja liiketoiminnallisen johtamisen suhteet.

Toimenpiteet:

- Johtamiskoulutus ja -valmennus
- Kaupunkiyhteiset tietojärjestelmät kuten asianhallinta, sähköinen työpöytä, toimipaikkarekisteri ja paikkatieto
- Kaupungin palvelutoimintamallin viestiminen
- Kaupunginosabarometrilla seurataan kaupunginosien kehitystä tasa-arvoisen palvelutason takaamiseksi

29.4.2009

Pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun yhteistyötä kehitetään. Tavoitteena on palvella kaupunkilaisia ja yrityksiä joustavasti kuntarajojen häiritsemättä. Helsingin seudun kehityksen turvaamiseksi tarvitaan kansallisesti toimiva kuntarakenne ja nykyistä merkittävästi pienempi kuntien määrä. Laajemman Helsingin seudun hallintaa edistää seudun koostuminen muutamasta suuresta kunnasta.

Toimenpiteet:

- Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyösopimusta toteutetaan vuosina 2009–12
- Yhteistyötä Helsingin seudun kuntien kanssa tiivistetään
- Selvitetään pääkaupunkiseudun kaupunkien yhdistämisen tai seutuhallinnon mahdollisuudet vuoden 2013 alusta

Henkilöstön saatavuutta, osaamista, palkitsemista ja työhyvinvointia vahvistetaan

Tavoite: Varmistetaan omaan palvelutuotantoon tarvittavan osaavan henkilöstön saaminen ja pysyvyys sekä lisätään henkilöstön työtyytyväisyyttä. Helsingistä ikäjohtamisen mallikaupunki

Arviointikriteeri / mittari: Henkilöstön osaamistaso, työtyytyväisyys sekä eläkkeelle siirtymisiän kohoaminen

Varmistetaan henkilöstöressurssien riittävyys. Maahanmuuttajien osuus kaupunkikonsernin henkilöstöstä kasvaa ja lähestyy maahanmuuttajien osuutta väestöstä.

Toimenpiteet:

- Henkilöstösuunnittelu perustuu ennakoituun henkilöstön laadulliseen ja määrälliseen tarpeeseen
- Henkilöstön työssäjaksamiseen panostetaan
- Työssäoppimisen muotoja monipuolistetaan
- Työnantajan ja työtehtävien tunnettuutta parannetaan

Henkilöstön osaaminen perustuu strategiasta johdettuihin tavoitteisiin.

Toimenpiteet:

- Ammattiosaaminen, uralla kehittyminen ja tehtävämuutosten suunnittelu ovat osa tulos- ja kehityskeskusteluja ja henkilökohtaisia kehittymissuunnitelmia
- Osaamisen jakaminen on arkipäivän käytäntö ja sillä varmistetaan, että yksilöiden osaaminen on myös organisaation osaamista
- Kaupungin arvoihin ja yhteisiin toimintaperiaatteisiin perustuvaa osaamista vahvistetaan

Palkitsemisen kokonaisuus on kaikilla toimialoilla kilpailukykyistä.

29.4.2009

Toimenpiteet:

- Osaamisen ja ammattitaidon lisääntyminen sekä urakehitys otetaan tavoitteellisesti huomioon palkkauksessa
- Tavoitteiden toteuttamiseen sidotun ja yksilöllisiä vaihtoehtoja tarjoavan palkitsemisen osuutta kasvatetaan
- Vaikutetaan koulutuksella ja muilla toimenpiteillä siihen, että palkitsemisjärjestelmä koetaan oikeudenmukaiseksi
- Toimialarajat ylittävää palvelutuotantoa tuetaan palkitsemisen keinoin
- Työelämän ja muun elämän yhteensovittaminen on kaupungin toimintatapa

10 TALOUDEN TASAPAINOSTA HUOLEHDITAAN JA PALVELUTUOTANNON VAIKUTTAVUUTTA PARANNETAAN**Toimintamenot sopeutetaan käytettävissä oleviin tuloihin**

Tavoite: Kaupungin toimintamenojen kasvu asukasta kohden ei ylitä kustannustason nousua

Arviointikriteeri / mittari: Virastojen toimintamenot, verotulot, vuosikate

Sopeutetaan palvelutuotannon toimintamenot käytettävissä oleviin tuloihin. Keskeisten palvelujen kustannuskehitys määritellään. Kaupunki reagoi kansainvälisestä taloustaantumasta aiheutuvaan talouden nopeaan heikkenemiseen.

Toimenpiteet:

- Arvioidaan taloustilanteen muutoksen vaikutukset kaupungin vuoden 2009 talousarvioon ja esitellään tarvittavat toimenpiteet raamitarkastelun 2010 yhteydessä tai sen jälkeen kun taloustaantumasta selvyys on selvillä
- Palvelutuotannon menot asiakasta kohden nousevat korkeintaan kustannustason nousua vastaavasti
- Asiakas- ja palvelukohtaisia yksikköhintoja pienennetään
- Tilakustannusten osuutta palvelujen kustannuksista pienennetään
- Investointien tavoitteena on kaupungin elinvoimaisuuden sekä tulevan asukas pohjan ja verotulokehityksen turvaaminen

Palvelujen vaikuttavuutta parannetaan

Tavoite: Kaupungin palvelujen laatu, vaikuttavuus ja kokonaistuottavuus paranee julkishallinnon yleisten tavoitteiden mukaisesti

Arviointikriteeri / mittari: Laadun huomioon ottava tuottavuus paranee

29.4.2009

Helsingin tarjoamien palvelujen (oma ja muu tuotanto) laatua ja vaikuttavuutta parannetaan. Innovaatiotoiminnan tavoite on olemassa olevien palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen. Pääkaupunkiseudun palveluyhteistyön tavoitteena on palvelujen tarjonnassa vaikuttavuuden ja laadun parantaminen.

Toimenpiteet:

- Laatua, vaikuttavuutta ja tuottavuutta lisäävät toimenpiteet esitetään vuosittain talousarviossa
- Virastoilla ja laitoksilla on toiminnassa oleva uuden tuottavuuslaskennan mallin mukainen tuottavuuden mittaustapa vuoden 2011 alusta alkaen.
- Selvitetään rakennuttamispalveluiden keskittäminen

Hankintoja kehitetään kaupungin kokonaisedun parantamiseksi, elinkeinoelämän edellytysten parantamiseksi ja ilmastovaikutusten vähentämiseksi.

Toimenpiteet:

- Hankintaosaamisen kehittäminen
- Hankintatiedon raportoinnin, mittaamisen ja analysoinnin kehittäminen sekä hankintavolyymien keskittäminen
- Hankintojen ympäristövaikutusten seuranta, energiatehokkuus hankintakriteerinä
- Kumppaniyhteistyötä yrittäjien kanssa, hankintakokonaisuuksien kehittäminen vastamaan paremmin toimittajamarkkinoita

Organisaatiota kehitetään palvelujen parantamiseksi

Tavoite: Organisaatorakenne muodostaa toimintojen tehokkaan ohjausjärjestelmän ja luo edellytykset palvelujen laadukkaalle ja taloudelliselle tuottamiselle

Arviointikriteeri: Organisaatiomuutosten vaikutuksia arvioidaan järjestelmällisesti

Tilaaaja-tuottaja – mallia sovelletaan ensisijaisesti muihin kuin asiakas-kohtaisiin palveluihin.

Toimenpiteet:

- Tukipalvelujen keskittämistä jatketaan. Tavoitteena on kasvattaa keskitetyn tuottamisen osuutta ruokapalveluissa, siivouksessa ja vahtimestaripalveluissa.
- Logistisia toimintoja keskitetään perustamalla logistiikka-keskus
- Sosiaalitoimen ja terveystieteiden organisoinnista tehdään esiselvitys vuoden 2009 loppuun mennessä ja selvityksen perusteella tehdään päätös mahdollisesta uudelle

29.4.2009

leen organisoinnista. Selvitys sisältää myös tarkastelun vanhuspalveluiden, päivähoidon ja oppilashuollon uudelleenorganisoinnista kaupungin sisällä.

Toimitiloja käytetään tehokkaasti

Tavoite: Tilojen käyttö tehostuu, kustannukset vähenevät ja ilmastovaikutukset pienenevät

Arviointikriteeri / mittari: Tilojen määrä, käyttöaste, kustannukset ja energiankäyttö

Laaditaan kaupunkitason toimitilastrategia, jonka tavoitteena on kustannustehokkuus, tilojen yhteiskäyttö, rakennusten arvon säilyminen, terveellisyys, energiatehokkuus ja päästöjen vähentäminen. Vuokrata so määritellään siten, että kiinteistöjen kunnossapidosta voidaan huolehtia.

Toimenpiteet:

- Toimipisteverkon hallintaa kehitetään
- Palveluverkkojen merkittävät muutokset valmistellaan tilakeskuksen ja palvelut tuottavien hallintokuntien yhteistyönä.
- Tasataan palveluverkkojen vaihtelua hallintokuntien välillä

11 TYTÄRYHTEISÖJÄ JOHDETAAN KOKONAISEDUN NÄKÖKULMASTA KAUPUNKILAISIA PALVELLEN

Kaupunkikonsernin kokonaisetun varmistetaan

Tavoite: Tytäryhteisöjen palvelujen laatu, vaikuttavuus ja tuottavuus paranevat

Arviointikriteeri / mittari: Tytäryhteisöjen pääoman tuotto paranee

Kaupunkikonsernia johdetaan ja kehitetään kaupungin ja sen tytäryhteisöjen muodostamana kokonaisuutena ja kokonaistaloudellisesti. Resurssien yhteiskäyttöä tehostetaan ja lisätään.

Toimenpiteet:

- Kaupungin johto koordinoi virastojen ja liikelaitosten sekä tytäryhteisöjen strategista ja toiminnan suunnittelua
- Tytäryhteisöt noudattavat hyväksytyyn konsernistrategian peruslinjauksia ja ottavat toiminnassaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisedun

Konserniohjausta tehostetaan ja selkeytetään

Tavoite: Tytäryhteisöjen hallinta tehostuu ja toiminta on virheetöntä

29.4.2009

Arviointikriteeri / mittari: Tytäryhteisöjen määrä vähenee. Tytäryhteisöt ovat toimialansa kansallista kärkitasoa.

Konserniohjauksen tavoitteissa ja ohjaustavoissa otetaan huomioon tytäryhteisöjen toimialakohtaiset erityispiirteet ja toimintaympäristövaatimukset. Tytäryhteisöjen toiminnan tuottavuutta lisätään, riskienhallintaa tehostetaan, keskinäistä yhteistyötä tiivistetään ja saman toimialan tytäryhteisöjä tai niiden toimintoja yhdistetään.

Toimenpiteet:

- Kaupunkikonsernin ohjausvastuuta keskitetään kaikkien tytäryhteisöjen osalta kaupunginhallituksen konsernijaostolle ja johtamisen kokonaisvastuuta kaupunginjohtajalle
- Tytäryhteisöjen hallintoelimiin valittavien jäsenten lukumäärää vähennetään ja jäsenvalinnoissa painotetaan toimiala - ja talousosaamista
- Tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan kaupungin henkilöstöpolitiikan peruslinjauksia. Henkilöstön palvelussuhteen ehdot määräytyvät asianomaisten kunnallisten tai muiden alakohtaisten työehtosopimusten mukaisesti. Tytäryhteisöjen johdon ja muun henkilöstön palkkauksen ja muiden palvelussuhteen ehtojen määräytymistä koskeva koordinoituvastuu on henkilöstökeskuksella.
- Kaupungin omistamien asuinkiinteistöyhtiöiden yhdistämistä ja tehokkaampaa hallintoa selvitetään

Omistajapolitiikkaa selkeytetään

Tavoite: Tytäryhteisökokonaisuus tukee kaupungin palvelutavoitteiden saavuttamista

Arviointikriteeri / mittari: Toimiva tytäryhteisökokonaisuus

Omistajapolitiikan lähtökohtana on, että omistaminen liittyy kaupungin toimialaan ja tehtäviin. Omistaminen voi olla myös strategista omistamista.

Toimenpiteet:

- Kaupunginhallituksen konsernijaosto asettaa tämän strategiaohjelman tytäryhteisöjen johtamisen peruslinjauksia (=konsernistrategia) noudattaen tytäryhteisökohtaisesti omistuspohjaa, kehittämissiisiä ja toimintaa koskevat omistajapolitiittiset tavoitteet
- Kaupunki käyttää aktiivisesti mahdollisuutta perustellusta syystä hankkia omistuksia ja luopua niistä

Selvitetään liikelaitosmallin käytön lisääminen. Toimintamalli saatetaan yritysmuodoltaan yhteneväiseksi ja kilpailuoikeudellisesti neutraaliksi

29.4.2009

---

muiden samalla toimialalla toimivien yhtiömuotoisten toimijoiden kanssa.

Toimenpiteet:

- Selvitetään luopuminen kaupungin ydintoimintaan kuulumattomista omistuksista (Helsinki Region Marketing Oy, Kiinteistö Oy Hansasilta, Kiinteistö Oy Helsingin Tennispalatsi, Mitox Oy, Suomen Energia-Urakointi Oy, Suomenlinnan Liikenne Oy, vähemmistöomistukset kiinteistöhuolto-yhtiöissä)
- Vahvistetaan yhtiöiden markkina-asemaa ja kannattavan kasvun edellytyksiä omistusjärjestelyin
- Mikäli EU:n yhteismarkkinoita koskevat säädökset tai ulkoiset toimintaympäristön muutokset vaativat, varaudutaan Helsingin Energian kilpailunalaisen toiminnan siirtämiseen yhtiömuotoon

29.4.2009

LISÄKSI

Liite 1. Valtuustokauden 2009–12 toimintaohjelmat

- Helsingin liikennejärjestelmäsuunnitelma valtuustoon
- Ympäristöpolitiikka päivitettävä, valtuustoon
- Hankintastrategia kaupunginhallitukseen
- Kulttuuristrategia valtuustoon
- Globaalin vastuun strategia valtuustoon vuoden 2009 aikana

29.4.2009

Liite 1. Valtuustokauden 2009–12 toimintaohjelmat

VALTUUSTOKAUDELLA 2009-12 LAADITTAVAT TOIMINTAOHJELMAT

Laadittava toimintaohjelma	Perustelu	Käsittely ja aikataulu
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (Lasu)	Uuden lastensuojelulain mukainen suunnitelma	Kvsto 2009
Tasa-arvosuunnitelma	Tasa-arvosuunnitelman 2006-2008 (Kvsto 11.10.2006) uudistaminen. Henkilöstöosuus on työnantajalle lakisääteinen.	Kvsto 2009
Maankäytön ja asumisen toteutusohjelma (MA)	MA-ohjelman 2008-17 (Kvsto 13.2.2008) tarkistaminen	Kvsto 2011-12
Tutkimusohjelma	Tutkimusohjelman 2007-2009 (Khs 10.9.2007) uudistaminen	Khs 2010
Tietotekniikkaohjelma	Tietotekniikkastrategian 2007-10 (Khs 2.5.2007) uudistaminen	Khs 2011
Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma (HLJ 2011)	Pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelman (PLJ 2007) uudistaminen	Khs 2011

STRATEGIAOHJELMAAN SISÄLTYYVÄT LINJAUKSET TOIMINTAOHJELMISTA, JOITA EI VALMISTELLA KÄSITELTÄVÄKSI VALTUUSTOKAUDELLA 2009-12

Ohjelma	Linjaukset strategiaohjelman kohdassa	Toimenpiteet
Liikuntapolitiittinen ohjelma 2001-2010 (Kvsto 28.11.2001)	Asukkaiden terveys- ja hyvinvointierot	Toimenpiteet määritellään talousarviovalmistelun yhteydessä
Ympäristöpolitiikka 2005 - 2008 (Kvsto 16.3.2005)	Arvot, kilpailukyky, kaupunkirakenne ja asuminen sekä johtaminen	Toimenpiteet määritellään talousarviossa ja raportoidaan kaupungin ympäristöraportissa vuosittain
Henkilöstöstrategia 2006 - 2008 (Kvsto 1.2.2006)	Arvot, eettiset periaatteet sekä johtaminen ja henkilöstön osaaminen	Toimenpiteet määritellään virastojen ja liikelaitosten palvelujen suunnittelun yhteydessä, esitetään henkilöstöohjelmissa ja raportoidaan henkilöstöraportissa vuosittain
Vanhuspalveluohjelma 2006 - 2009 (Kvsto 19.4.2006)	Asukkaiden terveys- ja hyvinvointierot	Toimenpiteet määritellään sosiaaliviraston, terveyskeskuksen ja HUS:n talousarvioissa
Savuton Helsinki, tupakoinnin ehkäisy- ja vähentämishjelma 2007 - 2015 (Kvsto 29.11.2006)	Asukkaiden terveys- ja hyvinvointierot	Toimenpiteet määritellään talousarviovalmistelun yhteydessä
Energiapolitiittiset linjaukset (Kvsto 30.1.2008)	Kaupunkirakenne ja asuminen	Toimenpiteet määritellään talousarviovalmistelun yhteydessä
Helsingin kansainvälisen toiminnan strategia 2008 (Kvsto 27.2.2008)	Kilpailukyky	Toimenpiteet määritellään talousarviovalmistelun yhteydessä
Helsingin ekologisen kestävyuden ohjelma HEKO 2005-2008 (Khs 16.5.2005)	Arvot, kilpailukyky sekä kaupunkirakenne ja asuminen	Toimenpiteet määritellään talousarviovalmistelun yhteydessä
Turvallisuusstrategia 2007 - 2010 (Khs 23.10.2006)	Kilpailukyky	Toimenpiteet määritellään talousarviovalmistelun yhteydessä
Elinkeinostrategia (Khs 16.4.2007)	Kilpailukyky	Toimenpiteet määritellään talousarviovalmistelun yhteydessä
Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030 (Khs 11.2.2008)	Asukkaiden terveys- ja hyvinvointierot, kilpailukyky, kaupunkirakenne ja asuminen	Toimenpiteet määritellään talousarviovalmistelun yhdessä ja sovitetaan seudullisten kumppaneiden kanssa
Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008 - 2016 (Khs 19.5.2008)	Kaupunkirakenne ja asuminen	Toimenpiteet määritellään talousarviovalmistelun yhteydessä
Hankintastrategia (Kj 16.8.2006)	Talouden tasapaino ja palvelutuotannon vaikuttavuus	Toimenpiteet määritellään virastojen ja liikelaitosten hankintaohjelmissa